

CAPUT. XXVII.

minus denegavit; et ut iporum ora obtinaret, dixit: (37) „Non est opus valentia, bus Medicus, sed male habentibus. Euntes autem discite quid est: misericordiam vestrum, et non sacrificium. Non enim veni vocare justos, sed peccatores. „Confer igitur, oro, haec verba, haec facta inestimabilem erga peccatores pietatem redolentiam, cum responsione, que à Concina Patri affingitur, et nil aliud spitat, nisi iracundiam, acerbitudinem, terrorem: agnoscesque protinus, responsionem hujusmodi Redemptori misericimo nullatenus convenire: et ideo peccatores jam respiscentes, ac supernaturali timore perculsi, ea neglecta, et Domini verbis, fasique innixa, ad eum securi accedant, et misericordiam invenient, quia ut ait laudatus Poeta:

(38) „Christus sese omnibus offert
„Quasitus, celi immortalia dona daturus,
„Qua omnino possunt hominem facere unum beatum.“

17. Et quis sibi persuaserit, attributum hominem, qui fide, spe, timore, dolore, alijs que bonis, et operibus supernaturalibus, que modo recensui, ornatus ad Deum configuit, male ab eo susceptum iri? Nonne hoc idem esset, ac opera, et bona illa à Deo contemni? Deus autem quoniam ea despiciat, ducere valet? Ipsemet ea bona prabat: quomodo ergo illa despiciet? Ipse vires, ac virtutes, ut predios actus efficiat, peccatori præstat: et dum ab isto fuit, eidem succenset? Ipse recensita opera jubet; nec ea in statu gratia, et charitatis exequi nobis præcipit: et irascitur, dum peccator penitus illa facit? Ipse affectus eos omnes excitat, promovet, et nobis cooperantibus perficit: et dum illos in peccatore resipiscere videt, excedens, ac probare renuit? Ipse ad se nos peccatores vocat, convertitque: et nos ipsos, dum vocatione ejus, ac conversioni consentientes ad eum cofugimus, indignabundus spernere, et abs se rejicit? Haec omnia imago illa, haec auctor ejus

(39) „Persuadere cupit; credat Iudeus apella,
„Non ego.“

18. Ceterum quia (40) sentire de Domino in bonitate præcipimur, opere pretium erit, hic ostendere, cum non dure, sed blande, non aspere, sed lene, non irate, sed mitissime peccatores exciperi, dum isti ejus iussi præfata opera exequentes, ad ipsum redeunt. Porro id in ipsa prodigi historia, vel parabola conspicuum est: siquidem nec ejus intempestiva hereditatis peritio, nec inconsulta paterna domus desertio, nec bonorum, qua receperat, omnimoda dissipatio, nec vitiorum, ac criminum, quibus liberius ille indulserat, gravitate, et foeditate commodus pius pater, sed potius quasi haec omnia ignorans, vel obliviscens, redeuent ad se filium humanissime, et latissime suscepit. Unde (41) „Cum adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est, et accurrens cecidit super collum ejus, et osculatus est cum.“ Dein stolam primam dedit illi, convivium fecit, symphoniam, et chorum adhibuit, ut familia ejus universa laute, et latenter ederet, quia ut ipse filio seniori dixit: „Eupulari, et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, et revixit; perierat, et inventus est.“ Ita nimur, non autem à Concina fixxit, prodigum filium patre excepti: et eodem proſus modo pater misericordiarum, et Deus totius consolatoris, qui seipsum in patre illo, sicut et peccatores in prodigo depingere voluit, penitentem suscepit, qui credit, sperat, timet, dolet, et alia opera supra recensita exequitur, atque his ornatis ad ipsum redit, dum quippe à longe videt, quia opera illa, et supernaturalia, non proxima, sed remota ad justificationem, seu justificantem Deum ipsum dispositions sunt: sed nihilominus misericordia motus ad eundem proxime medijs Sacramentis accedit; brachia sua, que in cruce expansa habet, et osculum pacis illi offert; stolam primam, hoc est, sanctificantem gratiam eidem præberet; convivio eucharistico cum postmodum suaviter alit; et ob ejus, qui peccati causa mortuus erat, et

(37) ibi 1.

(40) Sap. 1.

(38) ubi supra.
(41) Luc. 15. 20.

(39) Horat. 1. Sat. 5.

CAPUT. XXVII.

perierat, inventionem, resurrectionemque, celestis domus tota, ipso id disponente, exilaratur, siquidem (42) „Gaudium erit in Cœlo super uno peccatore penitentiam, agentem.“ Quapropter si fragilitate, qua laboramus omnes, vietus aliquando cecideris, ne te conciniana imago deterreat, nec tibi dolenti, timenti, ac supradicta opera omnia exercenti rigidum, et severum Dominum fore pertimescas; sed misericordiam ejus conspicies infinitam, cuius speciem, ut in ea innitaris, ipsem in hac parabola tibi ostendit; ad illum sicut prodigus ad patrem accede, et sicut prodigus ipse à patre, sic à Deo suscipieris. In Evangelium aperte innuit, atque ex illo ita asseruit, et occinuit Abadius piissimus vates his verbis:

(43) „Errastine? Redi tamen, excipere benigne:
„Quin præ morigerò, qui nil deliquerat umquam,
„Præ primogenito excipere benignius ipso.
„Surget in occursum, blandissimo et osculo, et arcto
„Te pater amplexu excipiet, promique jubebit
„Primam, quam prudens tibi in hos servaverat usus,
„Auro intertextam, et saturatam, ostroque nitentem
„Sartano vestem, digito dari et annullem, agique
„Festa, atque applaudi, et convivia magna parari.
„Qui pavidi rigidum Dominum, Regemque severum
„Creditis esse Deum, capere experimenta, venite:
„Vosmet quā suavis Dominus, gustate, videte.“

19. Sedenim Concina, cum negare non posset, prodigum juxta Evangelium, alter quam ipse pinxit, in paterna domo fuisse susceptum, omnibus videlicet humanitatis, ac pietatis officijs, ut in suo sensu abundet, ab eoque minime despectat, adjicit, prodigum ante reconciliationem amasse patrem suum Deum, ob idque ipsius gratiam indeptum. Ceterum si prodigus, quod Deum, patrem dilexerit, benignè suscepit est, conjicere hinc cuique erit, quod si amoris expers redivisset ira, et indignatione plenum invenisset patrem, terribilemque, quam ille describit, repulsam fuisse expertus; ac propterea actus fidei, spei, timoris, doloris, et cetera supernaturalia opera, quæ ante justificationem prodigus, seu peccator quivis habuisse creditur, neque ipsi ad salutem utilia, ne patri grata exitissent: frustraque proinde, dum timore, et non amore haec ipsa prstant, et ad Deum configunt, laborare peccatores. Atvero doctrina huic nullatenus calculum adjiciam, quia Quesnellum superius expositum tantillum spirare ipsa videtur.

20. Illum tamen audi: (44) „Filius prodigus famis angustia, et siliquarum nausea (cupiditate, et penuria) Evangelio conformius dixeris ajenti: cupiebat implere ventrem suum de silvis, quas porci manducabant, et nemo illi dabant.) excitatus, ad patrem trem redire statuit. A tam remota causa illius conversionis principium manavit: at statim ultra progressus exclamavit: Pater, peccavi in cœlum, et coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus. Quin sua conversionis initio sic se allocuturum patrem decrevit: Dicam ei: Pater, &c. Peccavi in cœlum, id est, in Deum: similiter coram te, id est contrate. Porro Deus per Prophetam Malachiam, i. inquit: Si ergo pater uester sum, quibz est amor meus? Amore igitur erga Deum, patremque suum successus prodigus doluit de offensa eidem irrigata, stolamque primam obiit nocte aclementissimo patre.“

21. Leviusculum autem hoc est, quod etiam à Renato Drown, quem nec nomine quidem, clepsisse videtur, excepta tamen textus Malachie depravatione, de qua mox, quæ in auctore illo non invenitur. Agnovit sane prodigus, se in patrem ac Deum delliquisse: sed hoc eum amare non fuit. Idipsum cognovit, et confessus est Pharaon, dum dixit: (45) „Peccavi in Dominum Deum vestrum.“ Hoc pariter Iudeus peni-

(42) ibi 7.

(44) Cap. 8. §. 5. n. 4.

(43) Carm. 7. de Deo.
(45) Exod. 30. 16.

CAPUT. XXVIII.

15. „SECUNDUM ABSURDUM. Incendio tradenda sunt omnes *Doctrinae Christianae*, seu Catecheses, quibus imbuuntur fideles in fidei articulis; nam in omnibus communiter formula actus contritionis perfecta, nedum imperfecta, descripta est; et ad eam excedam prasertim in Sacramentorum frequentia accendere fideles student.“ Atvero *Doctrinæ illæ ab Iliaca sorte, quam concinianus furor, græcanico fortasse non inferior, ex Salmaticensium opinione prave enodata eis minitatur, liberæ omnino, ac rute sunt: ipse namque contritionis perfecta, qua à gratia, ac virtutibus charitatis, et penitentia profuit, formulam describat: hanc autem contritionem penitentibus non jubent; sed ad eam, ceu optimam dispositionem ad Sacramentum, exercendam fideles adhortantur. Id reapse Salmaticenses quoque prstant, dum contritionem ipsam attritione tuiorem absolutè pronuntiant. Et sicut *Doctrinæ ex contritione hujusmodi*, non ut necessariam ante Sacramentum, sed ut meliorem prparationem hortantur efficiendam; ita laudati Patres eamdem ipsam velut tuiorem, et tutissimam dispositionem agnoscunt, non tam ex necessitate, sed ex supererogatione adhibendam. Quapropter Catecheses prdictæ incendio nullatenus tradenda, sed religiosè ex Salmaticensium doctrinæ, cui conformantur, servanda potius sunt. Et notandum, quod N. Liberius à Jesu plures aferit Catecheses, quæ sufficientiam attritionis tradunt. (20) Ipsa etiam traditur in Thesauro doctrinæ christiana Nicolai Turlot Belga verbis hisce: (21) „Si quis confiteretur cum sola attritione, qualem proximè descripsisti, obtineret remissionem peccatorum? R. Jam diximus quod sic; nam quamvis sine Sacramento Penitentia per se ad justificationem peccatorum perducere nequeat, tamen eum ad Dei gratiam cum Sacramento Penitentia imputrandam disponit. Et hoc est, quod dicere solent: Penitentia cum Sacramento ex attrito fieri contritum. Propterea magni respectu confiteretur, nam quod attritioper se nequit, cum Sacramento obtinet.“ Insuper Joannes Antonius Gonzalez de la Zarza doctus, et pius Parochus Novohispanus in Expositione doctrinæ christiana, quam pro rusticorum instruccióne versu composit, eamdem sufficientiam sic statuit: (22)*

„Esta, pues, es la atrición,
„Que asociada al Sacramento
„De Confesión da la gracia,
„Y nos libra del infierno.“

Attritioni similiter consentit Hieronymi de Ripalda Cathechismus, qui communissimus est in vetere, et hac Novahispania, in quibus singulari Dei beneficio unica est Religio, eaque Catholica, Apostolica, Romana, atque idcirco nulli alteri existimari debet secundus. De eo ait ptereruditus Ex-Jesuita Laurentius Hervas et Panduro: (23) „Los Catecismos de los Padres Geronimo de Ripalda, y Gaspar Astete, que dos siglos ha se usan en España, son comparables con los mejores, que se reconocen en Europa. El Catecismo del P. Ripalda, que se ha traducido en varias lenguas, se usó también en los Reynos de Nápoles, y Cerdeña.“ Itaque Ripalda Cathechismus de contritione agens duo capita præcipua, quæ Concinna, et Initialistis aliis displicant, aperte tradit, nimicum per contritionem sine Sacramento, et per attritionem cum Sacramento peccata remittit: ipsum audi: „P. ¿Perdónanse los pecados con este dolor que se llama atrición? R. No, si no se junta con el Sacramento de la Confesión... Por la contrición luego se quita el pecado, y por la atrición no, hasta que se confiesa el que la tiene.“ Scias tamen velim in eleganti admodum istius Cathechismi editione Matritensi 1771, hac, et alia plura satis pia Auctoris verba supressa fuisse: an vero id recte factum, aliquorum esto judicium. Sed quoniam de Catechesibus agitur, scias itidem, aquum erit, in Institutib. Theologicis auctoritate Archiepiscopi Lugdunensis editis hac legi: (24) „Neque eam (Initialistarum doctrinam) putas intra Gallia nostra fines contineri. Hanc enim ceteris nationibus Catholicis communem esse, sic affirmat testis clarissimus Achipræsus Lugdunensis: Cette doctrine n'est point particulière à la France; elle est également

(20) Ubi supra disp. ultima art. 5.

(21) Siestas Dogmaticas 35. n. 759.

(22) 4. p. c. 4. leff. 2.

(23) Hist. de la vida del hombre tom. 1. lib.

2. cap. 9. art. 3. §. 2.

(24) Tom. 4. Tract. de Sacram. Penit. diss. 3. cap. 2. 2^a art.

CAPUT. XXVIII.

„enseignee dans les Catechismes des autres nations Catholiques. Nous en avons sous les yeux des Eglises, d' Italie, d' Allemagne, d' Espagne, des Pays Bas, d' Pologne, dont nous supprimons les textes, pour abréger; mais qui sont tout aussi formels, et aussi decisifs sur la matière, que nous traitons.“ Sed enim plures Catecheses attritionis sufficientiam continete, supra dictum est. Præterea quinam sint Ecclesiæ Hispanicae Catechismi conceptus, ac decretoriis verbis Initialistarum doctrinam tradentes, quos testis iste clarissimus pra oculis habuit, me prorsus latet; eam profecto Astetensis, et Ripaldensis, qui celebriores, communiioresque sunt apud nos, minime docent; quin potius ei adversam posterior hic sicut, et Joannis à Stò. Thoma explicatio, de qua egi cap. X. n. 16, signanter statuant. Nec confundit, quod Initialistarum opinio communis sit in Gallia, et in ceteris nationibus catholici; nam Morinus Initialista ipse, et Gallus factetur, ut dixi cap. XXIII. n. 22. Attritionistarum sententiam Scholas omnes pervasisse: id quoque affirmat Benedictus XIV. cuius verba cap. X. n. 4, dedit: et Alexander VII. in decreto suo cap. IV., relato de eadem sententia ait: „Hodie inter Scholasticos communior esse, videtur: “ unde ipsa et Scholis, et Scholasticis, ac propterea catholicis nationibus magis communis dicenda est, quam Initialistarum asserta. Satis quidem propagatus est Initialismus in Gallia, et confini ejus Belgio, (quod et Gallia Belgica vocatur) sed post Baum, Jansenium, Quesnellum, et eorum sequaces, qui pauci ibi non sunt: ii enim pro amoris necessitate pugnant, sed insimul charitate etiam perfectam cum gravi culpa unire, attritionem, et timorem inferni reprobare, aliaque perversa dogmata stabilire solent; et ideo eorum suffragium Attritionista nullatenus invidebunt. De antiquis verò Gallis, sicut et depriscis aliarum gentium auctoribus aliter sentire oportet: eos namque attritionis sufficientiam ut plurimum docuisse, testantur duo Galli nobiles, nempe Gerson, et Gonet, quorum verba dabo cap. XXX. n. 27. Ad Hispaniam quod spectat, dixerim, quod Attritionista fuerint graviores, ac præstantiores Theologi, qui in ea floruerunt, ut Dominicus Soto, Franciscus Victoria, Melchior Cano, Franciscus Suarez, Gabriel Bazzquez, Parres Salmanticenses, et etiam omnes pene alumni, quos utraque Schola, scilicet Thomistica, et Jesuitica in suis habuit Gymnasio. Ac demum nostra ipsa Inquisitio Attritionistis non adversa, sed satis propria est, ut constat ex dictis cap. X. n. 5. Nec ob id infistendum, quod nuperi quidam Hispani, quibus in deliciis est gallizare, majorum suorum doctrinam deserentes ad recentes Gallos desciverint, et Initialiste fuerint effecti. Id illis integrum omnino sit: ast ego in hac concertatione malui, sapientiam antiquotum nostratum exquirere, et amplexari, quam novis exterorum placitis iubegere. Denique Attritionismus nuncupari valet Scholarum omnium doctrina, quod eas omnes persaserit ex predicta Morini sententia, cui consonat Benedict. XIV. assertio c. 10. n. 4. relat.

16. „TERTIUM ABSURDUM. Hac doctrina Christi regnum charitate partum, charitate, eretum, charitate perfectum funditus erexit; cum ab ejusdem charitatis exercitio Christianos avertat, et absterreat; si enim actum charitatis Christiani non elicunt, dum Sacramentum Penitentia suscipiunt, et quandoman illum exercebunt?“ Christiani dum Sacramentum Penitentia suscipiunt, elicunt concomitantem actum charitatis perfecta; an verò priusquam illud recipiant, efficiere etiam teneantur actum charitatis initialis. Auctores certant, et adhuc sub judice lis est, juxta Romanos ipsos Pontifices, qui quidem item non sinerent indecisam, si antecedentis amoris omissione Christi regni esset eversiva. Deinde fitmissime credo, regnum Christi partum, eretum, ac perfectum esse, haud charitate inchoata, quæ cum peccato sit, ob idque Bajanismus redoleat, sed charitate perfecta, quæ gratiam, virtutes, et Spiritum Sanctum, qui datus est nobis, estque de cordi puro, et conscientia bona, et fide non facta. Charitate ista deficiente, regnum Christi intra nos minimè est, sed nos potius sub jugo suorum, et potestate Diaboli; at dum ea ornamus, Diaboli potestas evanescit, et Christi regnum in nobis ipsis erigitur. Unde cum oramus, et dicimus: „Adveniat regnum tuum“ non utique charitatem illam inchoatam, que Deum in nobis habitare non faceret, postulamus, sed charitatem perfectam, quæ Diaboli expellit potestatem, et corda nostra Dei sedem constituit. Unde qui à charitatis perfecta exercitatione fideles absterret, regnum Christi evertere dicendus est:

CAPUT. XXVIII.

5. Sed ut sufficientiam attritionis à proscriptione esse immunem prorsus, amplius pateat, scias oportet, decretum Innocentianum haud sane omnimodam, sed eam dumtaxat, quia necessaria est, in Sacramentis conferendis securitatem exigere: securitas vero, quia in amore charitatis reperitur, non est necessaria, sed supererogatoria; sicut contritio perfœcta, ut ait Benedictus XIII. bona est, sed non necessaria ad confessionem. Unde quemadmodum penitens prefato decreto minime obstringitur perfectam contritionem adhibere, sed munus suum affatum explet, si imperfætam habeat, quamvis prior sit posteriori tutor: sic licet attritionem securitate vincat amor, non hanc, sed illam prævie elicer tenebitur. Idque complura alia, quæ nec Concinna ipse difficitur, ostendunt paragdimata: etenim dilectio perfecta, charitas habitualis, necon gratia sanctificans meliores utique, ac tuiores sunt amore initiali: et nihilominus istum tantum, non illas Anti-Attritionistæ penitentibus præscribunt. Deinde cuncta venialia peccata confiteri tutius est, quia non confiteri; nemo tamen unus, ut omnia in confessione aperiat, ligare valet penitentem, quia juxta Tridentinum: (3) „taceri circa culpan, multisque alijs remedij expiari possunt.“ Insuper intentio, quam formalem, et actualiem dicunt, securior virtualis est; hac autem, et non illa pro Sacramentorum administratione ab omnibus postulatur. Haud aliter verus amor charitatis posterior quidem attritione est, securior est; et ideo melius, sanguisque cum illo, quam cum hac ad Sacramentum quisque accedit: sed nemo ita accedere tenetur, quia amoris, sicut et aliarum rerum, quas recensui, major securitas, non pracepti, sed consilijs non necessitatis, sed supererogationis est. Quibus addendum, intentionem interiorem exteriori longe tutorum, imo opinionem, quæ exteriorem dumtaxat exigit in conficiendis Sacramentis, periculosam nimis esse; et tamen ex Initialistis ipsis alij opinionem eam aperte sequuntur, alij improbare non audent propter honorem Ambrosii Catharini, Gasparis Juuenii, Hijacynthi Serry, aliorumque celebrium Theologorum, qui eidem adharescant. Porro si id Initialistæ quibusdam impune fieri, quin decretum Innocentianum obsteret, et etsi Attritionistæ similiter suam sententiam defensitare, integrum non erit, quin hac de causa decreto ipsi contrarie dicantur?

6. Præterea Innocentij decretum haud de impossibili, sed de possibili securitate majore accipendum est, utraque enim sub hominum cogitationem cadere potest: major autem securitas, quia adversæ opinioniæ adscribuntur, impossibilis mihi, et alijs Attritionistæ videuntur, charitatis namque amor iniicitur, qui peccato mortali unitus sit, et unionis hujuscemodum possibilitatem non agnosco; ac propere homo attritus ceteris dispositionibus, quibus ornatur, majorem securitatem hanc, vi decreti illius adhibere, non obstringitur. Verum exemplis rem amplius ediscere oportet. Impeccabilis, et sanctitas substantialis tutissima absdubio dispositionum omnium forent; at quia impossibile attrito homini sunt, hic haud cum illis, sed cum natura peccatrice, et non sancta secure accedit ad Peccantia Sacramentum. Charitatis item virtus, quia mortiferæ noxa jungeretur, tutor fore preparatio prævia, quam initialis amor maculæ illi conjunctus; Adversarij vero quoniam hunc, et non illam cum peccato habere societatem posse existimant, haud charitatis virtutem, sed initiali dumtaxat amorem attrito homini injungunt. Et ob eandem rationem sanctificantis gratia ornamenti deferre secum, eidem homini neutiquam precipiunt, quod gratia scilicet, quamvis tuisissima sit ad Sacramentum suscipiendum dispositio, cum peccato, cui adhuc ille subest, insociabilis omnino sit. Similiter ergo qui amoris initialis, mortalisque culpa unionem tenet impossibilem, nemini prorsus, Innocentiane proscriptionis causa ambris hujuscemodum ante justificationem habendi onus possunt imponere, quia licet securius id appearat, major haec securitas impossibilis illis est.

7. Insuper circa rem sacramentariam prohibetur quidem decreto Innocentiano usus non opinionis probabilis, reliqua tuiores; sed minime interdicunt doctrinæ certa usus: sententia autem Attritionistarum certa est. Audi Vidal dicentem: (4) „Non esse illi, citum sequi opinione omnino certas, quamvis minus tutas; quia damnata loquitur

(3) Sess. 14. cap. 5. de Confess.

(4) Append. 1. ad P. Uvigandt exam. 2. n. 5.

CAPUT. XXVIII.

„de opinione probabili. Unde sufficit in Peccantia sola attritio, etsi tutor sit contritio; et intentio virtualis, quamvis tutor sit actualis.“ Demum securitas maior, quam decretum illud injungere videtur circa valorem Sacramenti, haud comparative, sed adversative, ut Theologi ajunt, intelligenda venit: hoc est non requiritur quod opinio, quam sequimur, tutis omnibus tutor sit, alioqui non amorem initialem, sed perfectissimam charitatem, dum quis Sacramentum accipit, prævie habere teneretur; sed sufficit, quod sit tuta: sententia autem, quam propugnò, tuta, ac secura mihi est, neque eam aliter defensare auderem: ei tamen P. Concinna tam certitudinem, quâna securitatem contentiosissime negitat, et summa ira inflamatus, seu abreptus haec ait, haec jubet: (5) „Luce meridiana evidenter est, certitudinem moralem, tutam, indubitatam... esse falsissimam, commentum vanum, chimaram chimararum, injuriosam, decretis pontificis, Universitatibus, Cardinalibus, Archiepiscopis, Episcopis gravioribus, bus Theologis, perniciosam imperitis lectoribus, qui ex tali jactata certitudine decipiuntur. Ergo haec moralis certitudo, elidens probabilitatem oppositæ sententia, retractanda, abolenda, exterminanda omnino est.“ Haec resolutorie edicit nuperissimum literaria reipublica Dicitor: haec absolute præscribit supremus controversiarum Judget: verum

(6) „Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

„Parturient montes...“

Quandoquidem Attritionista nil prorsus istiusmodi amplificationibus Poetæ potius, quam Theologo congruentibus commoti, quinimum illis spretis, sententia adversa impossibilitatem, ac doctrinæ propriæ securitatem, seu certitudinem moralem firmiter, et viriliter propagabant, ac ne audire quidem illius voces curabunt, qui inutiliter, ac propterea ridicula clamitat: „Retractanda, abolenda, exterminanda:“ quiritetur utique, et haec, si velit, usque ad ravim repeat; sed surdis auribus se canere sciati; Attritionistæ enim neque exterminabunt, neque abolebunt, neque retractabunt, ut ei pareant, suam chiamatam chimararum.

8. Securitas, seu certitudo sententia attritionistica gravibus momentis innixa est; nam talia esse reor, quia haec tenus produxi: et profecto, illis nunc missis, aut Attritionistarum, aut eisdem Adversantium opinio tutæ esse debet, alia modus suspicendi securi Sacramentum nullus peccatoribus suppetaret, quod erroneum censeo. Attritionarius autem, qui adversari sibi sententiam impossibilem arbitratur, eam nec certam, nec tutam dicere valet; et consequenter necesse est, ut credat, securitatem, ac certitudinem moralem propriæ doctrina inhærente. Deinde Pontifices Summi, qui pacatores, melioresque, quam Concinna judices sunt, hunc Attritionistarum opinandi modum haec tenus non improbarunt, et inde etiam eum securum habeo. Gregorius XIII. sicut capite X. dixi, requirit in penitente contritionem, aut saltem attritionem: in quo hujus agnoscit sufficientiam: et eam apertius tradit his verbis: „Etiam cum solle, la attritione vere quis, et utiliter confiteretur.“ Alexander VII. præcipit, et prohibet in virtute sanctæ obedientiæ, et sub pena excommunicationis latæ sententia Sanctæ Sedi reservata, alijisque penitentia ejusdem Sanctæ Sedi arbitrio taxandis, nequis audiat alicujus theologicæ censuræ, alteriusve injuriaz, aut contumeliaz nota taxare opinionem attritionis formidolosa. Benedictus XIII. asserit, ad confessionem sufficere attritionem sive amori conjunctam, sive illius expertem, secundum opinionum diversitatem, et Attritionistarum sententiam à Santa Sede non esse damnatam. Benedictus XIV. addit, libertatem cuique datam esse, ex Initialistarum, et Attritionistarum doctrinis eam eligendi ac docendi, quam maluerit; et neutræ vult neque in Synodis, neque in instrutione Sacerdotum ab Episcopis reprobari. Cedo nunc prudens Lector, quæ Ecclesiæ Reatores agerent, haec dicent, si Attritionistarum sententia tutæ non esset? Si de annulo Saturni, de Jovis satellitibus, aut simili negotio, quorum notitia ad ani-

(5) C. 10. §. 4. n. 15.

(6) Horat. in arte.

CAPUT. XXVIII.

marum salutem non spectat, res foret, quid Romani Pontifices sentirent, et num ajetum, nam infirmorum agmini adhererent, parum, aut nil referret: at dum de Christi Sacramentis agitur, et de digna ad ea suscipiendum preparatione, ex quibus nostra justificatio, ac salus eterna penderet, incredibile mihi est, eos periculosae doctrinae, sicut esse attritionaria dicitur, ita favere, ut libere eam eligere, docere, et impune propugnare cuique tribuant, et a nemine proscribi jubeant, nec injuria aliqua, contumeliale lacerari patientur: videtur hoc enim animarum periculum, ac periculum proximare, et oves Christi, que eisdem commissae sunt, non per viam salutis in aethera, sed per semitam perditionis in tartara ducente, quod is solummodo, qui penitus desipiat, dicere, aut suspectare audebit. Si de attritionis sufficientia illi conticesserent, adiuc ipse formidarem, probe namque scio, eos multoties silete, et non omnia demandare damnare, sed plura in Auctoribus censura, et proscriptione digna prudenter, ad pejora vitanda, tolerare, ac dissimilare, uti de Tillemontio, Bollandianis, Bossueto, et Maratorio agens, Benedictus XIV. asseruit: (7) avero de Attritionistarum sententia silete nullatenus, sed sapius eloqui eisdem ipsis placuit; et id quidem non ut eam diris devoverent, sicut oportebat, si discimus foret obnoxia; sed ut omnibus illam praeter adversa seligendi, docendique potestatem farent: quod mihi saltim conspicuo, ac invito est argumento, attritionariam doctrinam animabus fidelium nullum conflare periculum.

9. Verumtamen amplius hanc, que haec tenus stabilivi, luculentiusque produnt veritatem; quandoquidem attritionem, haud puram, sed perfecto charitatis amore instruam ad gratia divina donum suscipiendum, sepe assertum est desiderari, ita videlice ut attriti hominis dispositio integra, ac numeris omnibus absoluta non apparat, nisi prater dolorem de peccatis meta ortum, qui justificationi praedit, perfectam quoque Dei dilectionem, que illam comitem, ipse eliciat: cum autem charitatis perfectus amor, Adversariis id fatentibus, justificationis gratiam secum semper habeat, is qui amorem hunc eliciat, certocertus justificabitur; doctrinaque idcirco, quam propagno, nullomodo periculosa, aut dubia, sed certa prorsus, ac tuta est. Neque eam si initialistica securiore dixerit, admodum delinquam, siquidem attritio cum amore perfecto, et justificante tutor est preparatio, quam ipsamet attritio cum amore imperfecto, initiali, et culpa socio.

10. Hinc deducere est, quod securitas, seu certitudo moralis sententia Attritionistarum, quam Concilia uti universo fere christiano orbi invisam, et contrarian traducit, si hac ratione explanetur, hoc est si perfecte dilectioni concomitantia innixa dicatur, nec exterminari, nec aboleri, nec retrahendi potest, sed eam positus faceti omnes debent, sicut revera hodie fatentur, perfectum amorem cum gratia semper, ac propterea ad eam recipiendam securam, ac tutissimam esse dispositionem. Quineam is, qui doctrina hic ita exposta adlubescat, argumenta fere omnia que ille magno eruditonis apparatu adversus Attritionistas efformat, facile dissolvere valebit, nimis dubius hisce vocalis, seu adverbialis *concomitantia, antecedenter*. Universa, que assert, sive rationum, sive auctoritarum momenta, amoris necessitatem, quam ego ultra factior, satis ostendunt; at minime omnino probant, attritum hominem ante justificationem suam Deum amare super omnia teneri, posseque, amore scilicet charitatis supernaturalis, ac benevolentia, qui in corde illius simul cum peccato mortali existat: et idcirco momenta illa aut absolute concedenda, aut adverbis illis distinguenda sunt, atque ita penitus corrunt. Aliorum similliter Initialistarum fundamenta, si attentius inspiciantur, eadem queant faciliter solvi; nam Scriptura, et Patrum documenta, que profertur, et innumera pene sunt, amorem Dei in impiorum, justificatione necessarium quidem esse, liquido produnt; at nullum in eis testimonium reperi, quod amorem charitatis vere, ac supernaturalis antecedentem, et peccati socium perspicue exigit: et ideo fundamenta illa aut concedi pariter, aut distinguiri supra debent: qui id accurate praestiterit, ipsorum, meo iudicio, neque pondere obrui, neque laqueis irretiri unquam poterit.

(7) Epist. ad Inquisitorem Gen. Hispanie, que praefixa est ad Hostoriam Pelagianum Card. Norisij.

CAPUT. XXVIII.

Præsentim cum vel ipsi fateantur Initialista, sicut dixi cap. XVIII. nomine charitatis eam communis significari, qua perfecta, atque justificans, ac proinde concomitans est: de qua idcirco exponenda sunt Scriptura, et Patrum, qua producent, testimonia. Imò etsi aliquod adesseret documentum charitatem exigens ante justificationem, adhuc necessitas amoris initialis aperte non constaret, quia charitas aliquando significat, ex Berti doctrina in fine capitul. IX. et XXI. laudata, haud dilectionem Dei summe boni, qua specialiter charitas vocatur, sed aut bonam voluntatem, aut cupiditatem boni, aut gratiam prævenientem, qua ab initiali amore valde differunt. Sed ad Concinam redeo.

11. Incredibile est, quantum adversus Attritionistas quosdam domesticos, quos magnis primum exornat laudibus, et majoribus deinceps exagitat injuriis, propterea quod suam sententiam tuitione dixerint, stomachatur; Miseri, ò miseri Salmanticenses, qui talia ausi estis effutre! Tuitio amore initiali attrito formidolosa est? Dormientes sane, aut delirantes hoc dicitis: sed vos, sive delirio raptos, sive somno oppressos perquam severe plectis placibilis vester Aristarchus. Igitur quia inaudita, temeraria, et scandalosam doctrinam hanc tradidistis, audite censem, audite judicem, audite oraculum: (8) „Ab epocha Scholasticorum, ait, simile commentum non est „auditum... „Opinio ergo attritionis ex solo gehennæ timore concepta tutor est „„opinione attritionis concepta ex amore Dei?... (9) Legiones Scholasticorum numerum, quam terga vertunt, sed trucidari potius volunt. Ab orbe condito simile paradoxum, ut mihi videtur, non est auditum. Hæc doctrina est contra omnes Catholicos: evertit funditus Christi regnum charitate partum, charitate erexit, charitate perfectum.“ Haec tenus ille, humanissime quidem, ac urbanissime. Igitur Salmantenses acatholici sunt, regni Christi eversores, charitatis inimici, et trucidari potius volunt, quam deserere doctrinam, qua est contra omnes catholicos, et evertit funditus Christi regnum. Hæc dilectionis præco, hæc charitatis viudex: sed vereor, ne charitatis causam agens, in charitatem ipsam graviter agat, signidem à virtutis hujuscemus legibus longe discedere videtur, qui viris catholicis, et religiosis hujusmodi infert calumniam, nam ut ait D. Paulus: (10) „Charitas, patiens est, benigna est, charitas non amatur, non agit perperam, non inflatur... non irritatur, non cogitat malum.“ Verumtamen ut Salmanticensium mens sedulo exploretur, disquirendum est, utra sententia à doctrina Ecclesia Catholica, à charitate, et regno Christi magis des怯ere videatur.

12. Doctrinam Concinam non proscriptam confiteor; sed mea insipientia visum est, ut superiori capite exposui, quandam habere cum Quesnellismo propinquitatem: nunc vero illam eadem ipsa insipientia suspicatur, cum Bajanismo quoque aliquam habere similitudinem. S. Pius V. has Bajus theses damnavit.

31. „Charitas perfecta, et sincera, qua est ex corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta, tan in catechumenis, quam in penitentibus potest esse sine remissione peccatorum.“ Inchoata charitas à Concinna propagnata, perfecta esset, non quidem intensionis, sed essentia perfectione, siquidem ipso teste, (11) „non differt à charitate habituali et actuali perfecta, nisi secundum statum, et gradum:“ et nihilominus ex ejus sententia tam in catechumenis, quam in penitentibus reperiretur sine remissione peccatorum. Præterea Bajus in hac propositione non de habituali charitate, ut quidam volunt, sed de actuali loquitur, nimis modis de ea ipsa, de qua D. Paulus ait: (12) „Finius præcepti est charitas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta.“ Finis autem præcepti, seu charitas præcepta non habitualis, sed actualis est, quia ut alibi dixi cum D. Thoma, præcepta non virtutes, sed actus, et opera nobis injungunt. Deinde Bajus ipse, teste Juenin, se dixit astari de charitate perfecta, non intensive, sed extensive, sive de ea, qua super omnia Deum amet. Itaque charitas, qua juxta Bajum esse poterat absque peccatorum remissione, actualis foret, et perfecta, non intensive, sed extensive dumtaxat: inchoata similiter charitas, quam Concinna defendit, actualis dicitur, ac

(8) C. 10. §. 8. n. 3. 4.
(10) 1. Cor 15.

(9) In Comp. 1. 11. diss. 1. c. 7. §. 6. n. 2.
(11) C. 8. n. 2.
(12) 1. Tim. 1. 5.

extensive, et non intensive perfecta; et sine remissione peccatorum in peccatoribus cunctis, qui justificandi sunt, uti dispositio necessaria reperiretur. Demum ipse Bajus de sua damnata thesi agens inquit: (13) „Hoc dixi adversus eos, qui in catechumenis, et penitentibus ante remissionem peccatorum, contra Concilium Tridentinum, nullum omnino charitatis initium agnoscunt.“ Hic aperte assurat de amore initiali, qui ab Attritionis contra Tridentinum, ut ipse credit, rejicitur, et charitatis initium, seu amoris principium solet nuncupari, ut liquet ex verbis Benedicti XIII. supra adductis: et ideo de amore initiali dicendus est loqui in illa thesi: ac propterea si haec in sensu Baji damnata est, suspicari quis posset, in ea etiam initialem amorem, qui ante justificationem, vel absque remissione peccatorum consistat, fuisse proscriptum. Id autem asserere ego non ausim propter decretum Alexandri VII, cui omnino est obtemperandum.

32. „Charitas illa, quae est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.“ Charitas initialis, quam a penitentibus exigit Concinna, esset plenitudo legis, quia vera foret dilectionis charitatis, et Dei amor super omnia. (14) „Clara ergo, ait, et rotunda dicimus, amorem prefatam esse vera charitatis, quae Deum spectat propter se dilectum:“ et nihilominus haec ipsa dilectionis, haec ipsa charitas non semper esset conjuncta cum remissione peccatorum. Deinde charitas, quae proprie plenitudo legis dicitur, est dilectionis proximi, de hac enim loquitur Apostolus cum inquit: (15) „Plenitudo ergo legis est dilectionis.“ Unde ex thesis hujus damnatione supernaturalis dilectionis proximi non est sine remissione peccatorum: et quomodo ergo erit dilectionis Dei? Hanc tamen, que proximorum amori longe præstat, admittit Concinna: a peccatorum remissione separatam.

33. „Catechumenus justus, et recte, et sancte vivit, et mandata Dei observat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remissionem peccatorum, quae in Baptismi lavacro demum percipitur.“ Hic de charitate actuali sermo est, ea nimurum, qua lex, et mandata servantur. Per charitatem autem initialem, quae actualis etiam est, et in catechumenis ante remissionem peccatorum deberet juxta Concinam reperiiri, catechumeni ipsi Deum super omnia diligenter, ac jussa cuncta servarent, nullum enim frangit, qui Deum ita amat ac propterea justus, et recte, et sancte viverent ante remissionem peccatorum, sic enim vivit, qui omnia servat mandata.

67. „Homo existens in peccato mortali, sive in reatu aeterna damnationis potest habere veram charitatem, et charitas, etiam perfecta, potest consistere cum reatu aeterna damnationis.“ Initialis charitas à Concinna propugnata vera charitas fore, et modo imperfecta dicenda esset: perfecta quidem perfectione precipua, seu essentiali, quia in essentia omnino cum charitatis, quae absolute perfecta dicitur, conveniret: (16) „Dux ista charitates, inquit, gradu, et statu, non natura differt:“ imperfecta quoque, quia illi interdum deesset perfectio quadam accessoria, seu minus principalis, nempe intensio. Hujusmodi vero charitas peccatum non auferret, ait namque: (17) „Nego hunc Dei amorem inchoatae charitatis tollere maculam, et restum peccati.“ Unde charitas et perfecta quantum ad naturam, et imperfecta quantum ad extensionem reperiretur in homine existente in peccato mortali, sive in reatu aeterna damnationis. Id autem haud multum absimile est erranti Bajo, qui quidem in anteriori parte sua propositionis de charitate haec imperfecta loqui videtur, ac de perfecta in posteriori, in qua idcirco dixit: „et charitas etiam perfecta.“ Et licet contenderis, Bajum affari de charitate habituali, quam mortali culpa non nisi errans adjungere potuit; nil refert, quia charitas actualis habituali præstantior est, ut cum D. Thoma statui capite XVI. quo circuca si habituali cum peccato jungere, errorum, et in hac thesi proscriptum est, actualem eidem illi associare, veritati congruum non erit.

(13) Apud Jueni C. 4. a. 1. §. 3.

(15) Rom. 13. 10.

(14) C. 9. §. 2. n. 18.

(16) C. 9. §. 2. n. 3.

(17) ibi §. 2. n. 29.

68. „Per contritionem etiam charitate perfectam, et cum voto suscipiendo Sacramentum conjunctam non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut martyrii, sine actuali susceptione Sacramenti.“ Contritio ergo charitate perfecta non solum in casu necessitatis, sed etiam extra illum, ac proinde semper excludit peccatum, assertque idcirco criminis remissionem, et hominis justificationem: at ille oppositum tradit his verbis: (18) „Evidens est, Concilium Tridentinum supponere, contritioni, tametsi aliqua, qua charitate formata, non semper adjunctam esse justificationem.“ Et notabis, quod omnis contritio, cum sit dolor de peccatis propter Deum summe dilectum, perficitur vera charitate, et huic unita est. Si contritio est intensa, charitas etiam intensa erit: si illa remissa sit, hac item erit remissa: ac charitas remissa, quam Anti-Attritionarii initiali, et inchoatae vocant, vera charitas est ejusdem naturæ, et perfectionis essentialis, ac charitas habitualis, et actualis perfecta, ut Concinna ipsa fatetur. Insuper cum contritio proposi- tum importet emendationis, mandataque servandi; secum habet itidem votum suscipendi Sacramentum Penitentiae, extat namque de hoc iussum. Igitur omnis contritio, si ei votum hujusmodi, et charitati conjuncta est, justificat peccatorem debet, etiam Sacramento non suscepto, et id infiteri, accedit est ad hanc thesim damnatam.

13. Itaque conciniana doctrina, quae damnata minime est, hanc quidem, quam hic vides, cum bajanis erroribus affinitatem habet: et Salmanticensium vero sententia communis quid cum illis habet? Nil omnino, siquidem nullam charitatem supernaturalem, neque habitualem, neque actualem, neque perfectam, neque imperficiam, neque intensam, neque remissam, neque in catechumenis, neque in penitentibus sine remissione peccatorum agnoscunt, nullam peccato mortisero coacerbant; sed attritione supernaturali hos, et illos ad Baptismi, Penitentiae Sacra mentia recipienda præviè disponi satis, statuant. Et hinc suam sententiam adversa securiore credunt: quia ea doctrina tutior est, quae magis à peccato recedit; ab heresi autem, quae in praefatis Baji propositionibus continetur, magis distat attritio sine illa charitate culpa associabili, quam ipsi propagant, quam attritio cum vera charitate peccato unibili, quae à Concinna defensatur. Fautentur tamen perdocti Patres, contritionem perfectam, subindeque perfectam quoque dilectionem securiore attritione esse dispositionem, ex devotione, aut supererrogatione, non vero ex præcepto, aut necessitate in Penitentia receptione præviè adhibendam: initia autem attritionem inter, et amorem charitatis, qui cum peccato sit, comparatione, illam præ hoc tutiorem existimat, quia attritio magis, quam amor iste à Baji erroribus, quos Ecclesia proscrispsit, longe est. Quinimo in hoc sensu asserere audent, opinionem suam esse incomparabiliter tutiorem adversa, quia illa distat magis incomparabiliter, quam ista à culpa heresos bajana, ut patentissimum est. Propter quid in hoc contra doctrinam catholicam? Quid contra regnum Christi? Quid contra charitatem? Quanam igitur ex his sententijs, si tamen aliqua, contra omnes catholicos, et Christi regni eversiva dicenda est? Nonne censura hujusmodi, si ea uti liceret, opinioni, quae non parum accedit ad errores ab Ecclesia damnatos, magis quam doctrinæ, quae nullam omnino cum illis habet similitudinem, congrueret? Ast horrenda absurdia, Concinna teste, ex hac Salmanticensium doctrina necessario inferuntur, quae hic discutere equum est.

14. (19) PRIMUM ABSURDUM. Principio hac doctrina est contra omnes Theologos, catholicos, nemine excepto. Nemo unus haecen dixit, opinionem attritionis formaliter dolosa esse TUTIOREM opposita, quae postulat attritionem ex amore charitatis inchoatae, et conceptam. Verum enim vero omnes Theologi catholici, nullo excepto, docent opinionem qualilibet quo à peccato remotiore, ex securiore esse: opinio autem attritionis formaliter dolosa à culpa heresis bajana magis remota est, quam sententia attritionis ex amore charitatis inchoatae concepta: hac enim charitas, licet inchoata, charitas vera, ac sine remissione peccatorum esset, proindeque in homine existenti in peccato gravi, et in aeterna damnationis reatu inveniretur; hujusmodi autem charitas purum, putumque Bajanum sapere videtur, ut ex fulminatis thesibus constat. Unde ex hac parte oppinio attritionis formaliter dolosa tutor opposita est,

(18) Cap. 1. §. 2. n. 2.

(19) Cap. 10. §. 2.

CAPUT. XXVII

tentia ductus et novit, et palam testatus est iniquis: (46) „Peccavi tradens sanctum, guinem justum: „At quemquid Judas, et Pharaon, dum hoc dicebant, Deum ex charitate amabant? Nullo prorsus modo: et ideo neque prodigus, etsi in Deum pessime, confessus sit, eum amicabiliter tunc, id est praevio ad reconciliacionem dilexisse, censeri debet. Imo eum concupiscentia amore id temporis affectum fuisse, potius dixerim, quoniam non solum egestatem, famem, imminentemque ei mortem declinare, sed etiam abundantius, laetusque in paterna domo, ac mensa esse cupiebat, atque idcirco dicebat: „Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus; ego autem hic fame pereo.“ Deum quidem vocavit patrem peccator ille patris autem, nomen quantumvis suave, ac dulce, amicabilis dilectionis indicium non semper est; peccatores enim licet Deum ita non diligant, plerumque dicunt: „Pater noster, qui es in celo sancte, fietur nomen tuum, &c.“ Nec illi incassum, quod charitate careant, patris nominationem, Deo affantes, sed valde utiliter usurpant, ut constat ex proscriptione thesis 50. quæsnelliana. Quibus addiderim, Deum quam creatorem, dici patrem rerum omnium: (47) „Numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, et fecit, et creavit te?... (48) Quis est pluvia pater? Vel quis genuit stellaris roris?“ Vides D. Thomam. (49) Unde peccatores etsi non gratia, creatione tamen filii Dei sunt: et idcirco Deum recte vocant patrem. Denique in capite primo Malachia non reperiuntur verba haec quo assert Concinna: „Si ergo pater vester sum, ubi est amor meus?“ sed ista: „si ergo pater ego sum, ubi est honor meus?“ quo satis diversa sunt. Ast prodigo omnino tribuendus erat amor, secus namque ornatissima ipsius imaginis inopportune in hac concretatione exhiberetur: et ideo potestate, quo pictoribus, atque poetis data est, Honor fit amor, verbum vester superadditur, et ego prætermittitur. Verum licentiam illam usque adeo distendere non debuit pictor noster, ut dividam Scripturam, quo sua sensa stabiliret, ita alteraret, quia
„Nec tanta in metro venia conceditur uti.“
Et mirari subit, quod Drownus supradictum Malachia testimonium, quod tamen fideliter, et absque ulla mutatione referit, (50) pro stabilendo prodigi amore proferat, cui nil prorsus saret: quoniam non de amore, sed de honore loquitur Prophetæ. Quid autem cum honore amor? Numquid honorare est amare, aut is solummodo, qui Deum amat, ipsum honorat? Si id sentis, Quesnello consentis iniquis: 56. „Chari-
ritas sola, Deum honorat.“

(46) Matth. 27. 4.
(49) 1. p. q. 31.

(47) Deut. 32. 6.

(48) Job 38. 28.
(50) L. 6. C. 4. 2. 1.

CAPUT. XXVIII.

Præcipuum P. Concinæ argumentum enervatur.

I. Venerabilis Pontifex Innocentius Undecimus hanc thesim proscriptis: „Non „est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de „valore Sacramenti, relicta tuteo, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gra- „vis damni incurendi. Hinc sententia probabili tantum utendum non est in colla- „tione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.“ Cum autem opinio pravie „exigens attritionem cum amore charitatis ad Sacramentum Penitentiae suscipiendum tu- „tor dicatur, quam ea, qua solam attritionem petit, praे hac illam amplecti omnes tenetur.

2. Momentum hocce, quod soluto difficile admodum censetur, Concinz, ac Initialistarum omnium Achilles est. At eumquid inter strenuos attritionis vindices unsaltem Paris non erit, qui in Achille isto fere invulnerabilis, ac invincibili Adver-

satorum sensu, locum vulneri aptum inveniat, ipsumque confidat? Imo et adsunt plurimi, qui doctrinæ sua luce, opportunisque responsis, cœn exacuta, atque indeclinabili sagitta, illum transverberant, et examinant. Id Concilia diffitebatur obfirmare, ac buccis creptibus clamant, Attritionarios in re hæc pauperitimos, unicam dumtaxat rationem, eamque aperie falsam, et commentariam habere, qua sententiam suam à proscriptione liberare credant: (1) „ Tam evidens est, inquit, opinione formidosa, loce attritionis contineri in prima propositione Innocentii undecim, quam evidens „ est, unicam rationem, qua Adversarij conantur, eam ab illa damnatione eripere fesse „ manifeste falsam, et arbitrarium commentum.“ Mirabiliter dicit! Igitur Attritionarij, id est, viri catholici opinione evidenter damnatum propugnant; idque haud quidem bona, sed improba fide, siquidem est etiam evidens, rationem unicam, cui innituntur, et manifeste falsam, et arbitrio ab ipsis confitam esse. ; Proh Deus immortalis! Quousque perventurum est injuriandi cacoethes? Quousque libido conviciandi?

3. Verumtamen licet hac, et stomachosiora zanze, et alia dictio, et verba esse oracula quasi ex tripode edat Theologorum arbitri, habemus firmorem apostolicum sermonem, Summorum videlicet Pontificum oppositum assertum, cui bene facimus attendentes. Benedictus XIII. apud Concinam ipsum ait: (2) „Il sentimento oggi commune è, che il dolore, ò controzione perfeta è buona, ma non necessaria per la confessione, bastando il dolore imperfetto, cioè l' attritione ó pura già spiegata di sopra, ò al più quella che è congiunta con qualche principio di amor benevolo verso Dio; il che rimane finora indeciso dalla Sancta Sede.“ Id est: „Sententia communis est hodie, quod dolor, vel contritio perfecta est bona, sed non necessaria ad confessionem; cum ad eam sufficiat dolor imperfectus, id est attritio, sive pura jam supra explicata, sive ad summum cum aliquo principio amoris benevoli Deum versus, quod à Sancta Sede indecisum adhuc manet.“ Duo hic docet Pontifex Maximus, nimurum et attritionem sufficere, et à Sancta Sede minime disfunditum adhuc fuisse, an sufficiat attritio pura, vel an secum principium aliquod amoris benevoli habere debeat. Ac propterea indecisa adhuc est præsens controversia. Benedictus XIV. hac similiter, ut supra visum est, inquit: „Nihil haec tenus à Sede Apostolica de hac questione decisum, sed libertatem cuique datam ex prefatis opinionibus, nibus eam eligendi, et docendi, quam maluerit... Adhuc quippe sub iudice lis est, adhuc impune pro una, et altera sententia dimicatur.“ Hac Supremi Ecclesie Pastores, non obscuris, aut ambiguis, sed claris, conspicuisque sermonibus, post damnationem supra allata propositionis, concorditer assertur.

4. Nunc ergo, o^ro te benigne Lector, & cuiusdam magis credendum, Concin^a vide-
licet ajet*s*, opinionem attritionis formidolos*s* esse evidenter damnatam, an potius Sun-
mis Pontificibus asserentibus, questionem hanc ab Apostolica Sede adhuc non esse de-
cisa*m*. Verum stulta est, jure inquies, hijusmodi interrogatio*s*: quid namque unus
Concin*a*, nec mille Concin*a* cum Iesu Christi Vicari*s*? Dic ergo, amabo te, & in di-
gentia hi umquam, opinionem evidenter damnatam libere propagnari, aut pro ea di-
micari impune*s*? Dicere auderent, sub judice esse adhuc litem, si jam decis*a* fore*m*?
Quia fronde asserent, ad confessionem sufficere attritionem sive puram, sive amoris
conjunctam, pro sententiarum varietate, et ex his liberum cuique esse, eam eligere,
ac docere, quam maluerit, si sententia formidolosa attritionis ab Innocentio XI. jam
esset proscripta*s*? In hoc profecto aut falli, aut fallere viderentur, quiceteroqui infal-
libiles judices vocantur, ac pastorali suo muneri in re gravissima, et ad comissarum
sibi ovium salutem specante enormiter deesse. Cum autem id vel cogitare, impium
sit omnino, firmiter potius, controversiam hanc indecisa*m* adhuc manere, credendum
est, ac propterea Concin*a* assertione*s* evidenter falsam, arbitrariorum commentum, Sun-
misiq*e* Pontificibus injuriam admodum esse*s*; evidenterque itidem constare auctoritate
utriusque Benedicti, attritionis servilis opinionem sub innocentiana damnatione non
contineri.

(1) Cap. 10, §. 5.

(2) Cap. 9. §. 3. num. 2.

CAPUT. XXVIII.

sed qui imperfæc[t] necessitatem, imo et possibilitem inficias iverit, aduersus Christi regnum nil molitur incepte. Salmanticenses autem neminem ab exercitio perfectæ charitatis avertunt, sed ad id potius omnes allicunt, dum hanc ipsam charitatem, et contritionem attritione præstantiores, ac tutores dicunt. Et quamquam attritionem amori initiali præferant, neque idcirco ab hoc amore exterrere ullum censeri debent; sicut Concina ipse dilectionem perfectam eidem initiali amori similiter præfert, quin ob id neminem ab hujuscemodi amoris exercitatione averttere, aut absterrere credit, cum ad eam contra ceteros omnes, impensisime curet. Denique regni Christi suprema lex est ista: „Diliges Dominum tuum ex toto corde tuo: „ad eam implendam, supremum item amorem, nemp[er] perfec[t]um, qui gratia, charitateque exoriat, et idcirco ipsum regnum Christi intra nos constitut, vel Deum faciat in cordibus nostris habitare, Salmanticenses efflagitant; Concina vero infimam dilectionem, nimurum inchoatam, quæ ut ipse asserit, non tollit maculum, et reatum peccati, ac propterea neque Diabolum expellit a nobis, neque Christi regnum in nobis ipsis statuit: 2 cujus nam igitur doctrina, si qua tamen, dicenda potius est regno Christi adversa, illiusque eversiva? Id alij judicent.

17. „QUARTUM ABSURDUM. Omnes communiter Theologi catholici docent, saltem in articulo mortis necessarium esse actum contritionis ex amore Dei. Omnes communiter docent, ut minus, tunc urgente charitatis præceptum, et id definitum ab Ecclesia est: quia in illo tremendo extrema luctu momento, quod tutius est, exequi debemus. Si incomparabiliter tutor est attritoconcepta ex solo timore gehennæ, quam contrito concepta ex amore Dei, ex charitate Dei; huic attritione formidolosa incomparabiliter tutori adhærendum firmiter erit, tamquam tabule incomparabiliter securiori, et tutori, reiecta charitate, que destruit Sacramentum Christi que Bajanos facit Christianos. En in qua absurdum monstrosa, et errorum portenta, conjiciat inventum à Salmanticensibus paradoxon. „Itane vero? Peregrina usque adeo, atque exotica Salmanticensium doctrina est, ut portenta edat, monstra pariat? Sic à via veritatis exorbitat, ut in errores inducere, sic ab itinere sapientiae deflecat; ut in absurdâ homines conjicere valeat? Verumtamen absurdifera, et terroriferam doctrinam hanc, seu monstriparam, ac portentiparam opinionem istam enodare interest in presentiarum: et illud dumtaxat, quod de articulo mortis hic dicitur, punc omittam, ac subsequenti capitulo discutiam.

18. Itaque: „Charitas destruit Sacramentum Christi: „sed quænam charitas? Id ediscere deberunt Concina, ne Salmanticensibus injuriam adduceret apud homines præscrim, qui eos nec à limine salutarunt. Igitur Sacramentum Penitentia mortuorum Sacramentum dicitur, et est à Domino institutum, ut mortuis hominibus, id est peccatoribus, primam gratiam, qua vivificantur, tribuat. Porro Salmanticensum sensus est, quod charitas semper gratiam vivificantem, seu sanctificantem secum habet: et exinde redit inferunt, quod si charitas aliqua ad instar dispositionis præviae necessario præcederet Sacramenti suspicionem, tunc etiam peccatorem justificaret, qui idcirco non jam mortuus, sed vivus Sacramentum susciperet. De charitate hujusmodi, dumtaxat, non verò de charitate absolute inquiunt, quod oppositionem habeat cum Sacramenti institutione; nam illa admissa, Sacramentum Penitentia non esset Sacramentum mortuorum, nec primam gratiam umquam produceret. Id verò nedum Salmantenses, sed et Attritionarij ceteri, necnon omnes, qui charitatem semper justificare sentiunt, concorditer asserunt. Optimum Consilium est, quod penitentes Sacramentum suscipiant Deum super omnia amantes: verum hoc esse necessarium, concedere non possunt, qui charitatem non justificantem minime agnoscunt, et Sacramentum pro impiorum justificatione potissime credunt institutum.

19. Deinde „Charitas Christianos facit Bajanos: „quænam autem charitas? Id similiter ab eodem enucleandum erat. Vera ergo charitas, qua asseritur in homine illo posse consistere, qui in peccato mortali, atque in reatu aeterna damnationis inventur, et bajana est, et defensiones suos facit Bajanos, ut patet ex Baji propositione 67: charitas autem inchoata à Concina, et Initialistis alijs, asserta, vera esset charitas; imo ejusdem perfectionis essentialis, ac quævis alia charitas etsi præstantissima, quia ex eodem Concina ejusdem utraque foret natura; et tamen in homine, qui cul-

CAPUT. XXVIII.

pa, et reatu illo laboraret, reperiretur: quocirca charitas hujusmodi, nisi decretum Alexandri VII. obssisteret, et bajana, et Initialistas constitue Bajanos dici posset. Salmanticenses vero pro eximia sua erga Sanctam Sedem, à qua decretum illud emanavit, reverentia, ab hac censura abstinent; et ideo neque charitatem hanc bajanam, neque propugnatores ejus dicunt absolute Bajanos: sed ajunt, et innegabile id videtur, Initialistarum opinionem cum Bajanismo, alisque erroribus ab Ecclesia damnatis quædam habere similitudinem. Utinam hanc animi modestiam, moderationem, ac reverentiam erga Sanctam Sedem omnes imitaremur. Et observandum, quod Salmanticensibus propositio hæc injury adscribitur: „Charitas Christianos facit Bajanos: „stolidum nec de charitate perfecta, quæ propositio significat, nec de imperfecta et initialistica, que Bajanismum sapere videtur, tale umquam protulerunt; sicut neque hanc, que illis similiter adjudicatur. „Charitas destruit Sacramentum Christi: „pessime enim, si hæc absolute dicerent, de charitate sentirent.

20. Præterea „incomparabiliter tutor est attrito concepta ex solo timore genitæ, hennæ, quam contrito concepta ex amore Dei, ex charitate Dei: „sed ex qua charitate, ex quo amore? Etenim charitas (et idem de amore) distinguenda est duplex: alia nimur initialistica, seu solis Initialistis nota, que cum peccato mortali esse posset: alia attritionistica, seu Attritionistis, et Christianis omnibus agnita, que cum lethali culpa omnimodam haber insociabilitatem, et diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. Itaque attrito metu nata incomparabiliter tutor est, quam attrito, seu contrito imperfecta, que charitate initialistica exoriretur, quia res qualibet eo magis tuta est, quo amplius à peccato recedit; ab heres autem culpa, sive à Bajanismo, Quesnellismo, alijsque erroribus ab Ecclesia proscriptis magis incomparabiliter distat attrito illa prior, quam posterior. Ceterum attrito ipsa meticulosa nullatenus tutor attritione est, quæ ex charitate attritionistica progreditur; imo ista omnimodis tuta, ac secura, quamvis prævia non necessaria judicanda est: et sic eam revera censem Salmanticenses, qui ita mentem suam aperient.

21. (25) „Accedens, inquit, ad Sacramentum Penitentia cum sola attritione, securissime procedit, securitate intensiva, et ex necessitate adhibenda; quia affert dolorem sufficientem pro Sacramento mortuorum, et primæ gratiæ justificationem, juxta Sacramenti naturam, et Christi Domini institutionem, ut supra firmavimus. „Sed si adhibeat contritionem, tutissime etiam procedit, quia contrito æquivalent attritioni, et consequitur augmentum gratiæ: quinetiam procedit tutius extensive adhibendo autem attritione perfectiore, cuius sufficientiam omnes, nomine reclamant, te fatentur: sed hæc securitas extensive major non est essentialis, aut debita, sed ex addita redundantia, ac voluntaria supererogatione supra debitum ex institutione Christi. Propter hæc concedimus convenientiam supererogandi contritione in Sacramento Penitentia, sed firmiter negamus necessitatem. Itaque adhibere contritionem in Sacramento ex devotione, et supererogatione, ad idque in hoc sensu penitentes inducere, tutum, et sanctum censemus: illam autem adhibere ex falso (ut revera est) dictamine, quod sit de necessitate Sacramenti, nec tutum, nec sanctum audemus dicere; sed id relinquimus determinationi Apostolicae sedis, eidem omnibus no obedientes.“

22. Sic nimur mentem suam explanant, quam amplius etiam dilucidant allata supra exempla etenim gratia sanctificans, perfecta charitas, manifestatio venialium omnium, et intentio actualis optime, ac tutissime ornant penitentem, et eas ex devotione, et supererogatione adhibere, securum, ac sanctum est; ast asserere, hac omnia necessario, et ex Christi institutione prævia ad Sacramentum desiderari, est periculo-

CAPUT. XXVIII.

sum, imo erroneum. Nihilò autem secius contritio sectra admodum, et attritione praestitor est preparatio; et ideo qui ad secundum post generale naufragium tabulari contritus accedit, optime accedit et à peccati morte certocertius liberatur. Ast contritionem veram peccato unire, et necessariam prævie ad Sacramentum dicere, tutum nullatenus existimant præfati Patres ob doctrinæ hujus cum bajanis, aliquique erroribus affinitatem. Hac Salmanticensium sententia, hæc doctrina, quæ partim omnium, partim insignium Theologorum, partim ipsiusmet Concinæ est. *Ubi ergo errores, ubi absurdæ, ubi monstra, ubi portenta, quæ terribilis ipse Concinæ cisdem affinxerit? Evidenter penitus; imo nunquam extiterit, sed quia nos omnes:*

(26) „Nigra albis passim confundimus, albaque nigris.“

(27) Sed eundem iterum argutam, iterum declamantem auscultare præstat: (28)
„Si doctrina, inquit, formidolosa attritionis est longe tuior; ergo omnes Theologi, omnes Concionatores clamare deberent: Christiani, cavete à charitate Christi etiam imperfæcta. Longe magis cavetore ab amore Dei ferventiori, et ferventissimo: cavete ab quo, ab hac divina charitate, dum acceditis ad Sacramentum Pœnitentia: cavete, inquam, cavete ab hac divina charitate, quia charitas ista destruit, exterminat, Sacramentum Pœnitentia. Cavete, quia si charitatem flagrantem ad tribunal Pœnitentia acceditis, heretici Bajanisti estis. Accedite solum perterrefacti penitentia: hennæ timore, et amore concupiscentia propria beatitudinis successi. Ceterum amor Dei super omnia longe à vobis sit, exulet ab animabus vestris, quia iste amor Dei super omnia hostiliter pugnat cum Sacramento Pœnitentia, illudque exterminat. In Sacramentis recipiendis tuiora ex definitione Ecclesiæ sequi debetis. Longe tuius est, si accedatis ad Sacramentum Pœnitentia solo timore servili percussi, quam si adeatis divina charitate flagantes. Blasphemia istæ sunt legitima, nisi me omnis fallunt; et necessaria consecraria doctrina Salmanticensium. *Papa! Papa!* Quid audio? Usque adeo abominabilis, atque execranda est Salmanticensium doctrina, ut legitime, ac necessario blasphemias emitatur? Ipsæ blasphemæ, quas omnes perhorrescant, non saltem spurius, sed legitimus, ac necessarius fatus illius sunt? Quomodo ergo Concinæ ipse hos blasphematum auctores, et satores, uti candidus eorum amicus laudare audet, et laudare nimis? Quomodo eorum merita, acumen, profunditatem et autoritatem extollit, amplificat? Quomodo illos, ut air, veluti splendorem, et ornamentum Thomistica Schola venerantur? Dic sodes quo, blasphemiarum opifices Scholam Thomisticam ornare, et collustrare poterunt? Sed hinc suspicio exoritur, ipsum hand ex animo, sed moris potius, ac dicas gratia istiusmodi laudes eisdem conferre; ait enim satyricus: (28)

„At pater ut gnati, sic nos debemus amici,
„Si quod sit vitium, non fastidire...
„Et jaetanter hic paulo est: concinnus amici
„Postulat, ut videatur; ar est truculentior, atque
„Plus equo liber.“

(29) Sedulo tamen momentum hocce excutere nunc est. Ac in primis Salmantenses aliam charitatem non agnoscunt, nisi eam, quam attritionisticam modo dixi; illam vero, quam initialisticam nuncupavi, respuant omnino. Hæc, quæ à solis Initialistis agnosciunt, imperfecta semper, utpote peccati socia, foret: illa autem, quæ à cunctis Catholicis admittitur, licet imperfecta quantum ad intentionem dici interdum valeat, absolute tamen perfecta semper est, quoniam oritur à gratia, et diffunditur in cordibus per Spiritum Sanctum, quidatus est nobis. Perfecta isthac charitas ex Salmanticensium doctrina origo vera contritionis est, qui etiam fatentur, ipsam tutissimam, omnique attritione securiore esse dispositionem: et ideo dum attritionem vo-

(26) Abadius Carm. 10.

(27) In Comp. ubi supra §. 6. n. 5.

(28) Horat. 1. Satyr. 3.

CAPUT. XXVIII.

cant contritione, aut charitate tertiore, loquuntur de charitate initialistica, ac contritione, quæ ex illa oriatur, quas minus tutas, quod Bajanismo, aliquisque erroribus assimilantur, ipsi existimant; non vero de attritionistica, quæ omni periculo vacat. Unde ex hæc doctrina nemo potest dicere: „cavetore ab amore Dei ferventiori, et ferventissimo: cavete ab hac divina charitate: amor Dei super omnia longe à vobis sit:“ ista namque locutiones, sicut et totum argumentum, charitatem attritionisticam, seu gratia exortam significant, quam ipsi attritione tertiorem confitentur: atque idcirco non cum ea, sed cum initialistica, seu peccati socia conferunt attritionem, dum ipsam appellant securiorem. Præterquamquod Attritionista æque liber, et intrepidus, ac rigidus iste Salmantinomastix fortasse dicet: charitas initialistica non est charitas vera, non est charitas Christi, non est charitas divina, sed est chafitas impossibilis, charitas chimarica: et sic integrum corrueret argumentum.

(29) Deinde si hunc argutandi modum Logices statuta ferant, ipsæ quoque ita arguam: juxta Concinæ dolor de peccatis ex amore initiali conceptus tuior est, quam dolor ex timore gehennæ prognatus: Ergo omnes Theologi, omnes Concionatores clamare debent: Christiani cavete à dolore de peccatis qui ex metu oriatræ; cavetore ab ipso timore gehennæ. Consecatio isthac, à Concinæ doctrina, si recte ille arguit, legitimæ, et necessario profluit, vera blasphemæ est, siquidem reprobat dolorem, et timorem, quos Deus ipse in penitentibus excitat, et insuper contraria est præcepto illi Domini: (29) „Timete eum, qui potest et animam, et corpus perdere in gehennam.“ Item contritio attritione securior est: Ergo clamandum: cavete ab attritione: sed qui ita clamaret, blasphemaret utique quia attritio donum divinum, ac Spiritus Sancti impulsus est; et ideo dissuaderi ipsius exercitium nequit, absque manifesta ejusdem Spiritus Sancti injurya. Insuper perfecta charitas, eodem Concinæ teste, charitatem inchoata, et initiali longe tuior est: Ergo Concionatores, et Theologi clamare etiam debent: Christiani, cavete à charitate inchoata, et initiali. Hanc autem consecrationem, quamquam illius argutandi formula omnino conformem, nullatenus concedere ipse valet, cum charitatem inchoata promoveat efficiet, ac in ejus necessitate suadenda totus sit. Clamare præterea Theologi, et Concionatores tenerentur: intentio formalis virtuali securior est: cavete itaque à virtuali intentione. Confessio peccati mortalis, et venialis tuior est, quam solius mortalis manifestatio: cavete igitur à solius mortifera culpa confessione. Recipere Sacramentum Pœnitentia in statu gratia melius, ac securius est, quam ad ipsum sine gratia accedere: cavete ergo ne ad illud sine gratia accedatis. Consecrationes hujusmodi, et id genus alia innumera, quæ nullo negotio esformari queunt, nemini probari debent, alioquin res, quamquam non optimas, undeque bona damnare videretur; et id nefas est: unde nec legitimæ, ac necessaria censeri illæ debent, quæ adversus Salmantenses deducit superciliosus eorum censor.

(30) In veritatem quoque argutationem præfamat multisarie delinqueret, mihi comperitum est. Contritionem, ac subinde charitatem in Sacramenti receptione, ex devotione, et supererogati ne adhibere, tutum, ac sandum censem memorati Patres; eas tamen necessarias prævie dicere non audent, quia contritio, et charitas sine remissione peccatorum Bajanismi speciem concinere videntur, quanquam bajana absolute non dicantur propter decretum Alexandri VII. et alia Oracula Pontificia. Quapropter ex Salmanticensium mente Concionatores recte clamabant: Christiani dum Sacramentum Pœnitentia suscipiunt, charitatem adhibeunt, hoc enim tutum, et sandum est: sed cavete, ne charitatem peccato mortali unitam, vel unibilem dicatis ad Sacramentum recipiendum prævie esse necessariam; id namque vos, haud quidem Bajanistas, sed Bajanistæ tantillum similes constitueret. Hinc perspicue deducitur, à Salmanticensium

(29) Matt. 10. 28.

CAPUT. XXVIII.

mente, ac propterea à veritate esse alienissimum, dicere veluti ex eorum sententia 12 caverote ab amore Dei ferventiori, et ferventissimo. 2. Cavete ab hac divina charitate, dum acceditis ad Sacramentum Pénitentia. 3. Charitas ista destruit, exterminat Sacramentum Pénitentia. 4. Si charitate flagrantes ad tribunal Pénitentia acceditis, hæretici Bajanista estis. 5. Accedite solum perterrefacti penarum gehennæ timore, et amore concupiscentia propria beatitudinis successi. 6. Amor Dei super omnia longe à vobis sit. 7. Exulet ab animabus vestris. 8. Iste amor Dei super omnia hostiliter pugnat cum Sacramento Pénitentia. 9: Illudque exterminat. 10. Longe tutius est, si acceditis ad Sacramentum Pénitentia solo timore servili percussi, quam si adeatis divina charitate flagrantes. Tam multipliciter et Salmanticensium menti, et veritati obsistit argumentum: secunda, atque legitima harum omnium falsitatem patens est argutio illa conciniana, Verum 10 Laconismum Spartata dignum! Sed nec ipsa forsitan Lacedamonia civem habui umquam, qui tot falsitates argutatione una concluderet.

27. Attamen ut quid ipse sentiam, demum aperiam, quare Christianos omnes ab amore initiali non deterreant? Amor istis quid peccati contubernium juxta ejus fautores non abhorreat, alijs impossibilis, alijs chimericus visus est: ecce igitur amorem hunc hominibus non dissuadebo, et ad perfecum amorem charitatis eos trahere non curabo? Dicam ergo audacter: Cavete à dilectione conciniana, qua chimerica existimatur, et peccati socia foret; illamque dilectionem inquirite, qua est culpæ hostis, gratia comes, et aeterno premio digna. Clamabo iterum intrepide: caverote à charitate initialistica, et attritionistica exoptate: hoc est, caverote à charitate, quaž à sojus Initialisticis cognoscitur, ac Deum in vobis habitare minime faceret, et à Deo ipso charitatibus illam poscite, qua agnosciuntur ab omnibus et diffunduntur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum in eis habitantem: huic studete, huic incumbite, huic acquirende, exercendeque omnem vestram operam, curam, navitatem, ac sollicitudinem impendite. Si enim Deum amare initialistice, seu inchoato contendatis, fieri poterit, ut numquam vere illum diligatis, nec primum preceptum observetis nec regnum cœlestis mereamini; quia initialisticus amor iste vel impossibilis, juxta Attritionarios, vel criminum sodalis, ac propterea nequitiam gloria meritorius juxta ejus precones est. Dimitte ergo incertum, et tenete certum: relinquite impossibilem; et assumite possibilem: abicie non meritorium, et exerceite meritorium: deserite chimericum, et habete verum, ac justificantem amorem, qui vos à culpa liberet, et sempiterna gloria dignos constitutat.

28. Omnia hac band quidem studio partium, sed amore veritatis dixi; quamvis enim Salmantenses, ut par est, venerat, atque idcirco dum injury vapulant, defensitare eos, aquum existimaverim, in eorum tamen verba minime juravi; et ideo illorum doctrinam despicerem, cum opus est, non recuso. In hac ipsa controversia nonnulla tradunt, qua mihi non probantur: docent namque ad valorem Sacramenti sufficere et attritionem inefficacem, qua peccandi voluntatem non excludit, et attritionem naturalem, si supernaturalem modum aliquem habeat, quo elevetur, et, ut inquit ipsi, supernaturalizetur. Hæc autem doctrinam parum conformis videtur cum Tridentino de attritione necessaria ad Pénitentiam dicenti. „Si voluntatem peccandi excludat:“ tum Innocentio XI. hanc propositionem damnanti: 57. „Probabile est, sufficere attritionem naturalem, modo honestam:“ qua loqui videtur de ipsa substantia attritionis, et hæc idcirco nedium quoad modum, sed etiam quoad substantiam supernaturalis sit oportet. Nec facile percipitur, quod dispositiones remotæ, uti fidei actus, ac spes supernaturales omnino sint, et attritio, qua ultima est, ex illorum sententia, in pénitentibus ad gratiam preparatio, non quoad substantiam, sed tantum quoad modum supernaturalis esse debeat. Id utique, quod nec rutum, nec verum mihi est, ac si quid aliud à veritate devians in eis competerat; improbari penitus debet, sed pacate, et christiane, hoc est, sine injurijs, sine diatribis. Auctores cum er-

CAPUT. XXVIII.

raverint, impugnandi sunt, sed minime calumniandi, quia ut ait Cicero: (30) „Omnis animadversio, et castigatio, contumelia vacare debet.“ Error utique profligandus, charitas vero semper custodienda, ab his præsentim, qui charitatis ipsius assertores, et vindices haberi amant. Insuper qui in alios acris invehuntur, ac censoria virgula sepius animadvertunt, eorum mentem, seu doctrinam optime perspectam habitant, oportet, ne forte eveniat, quod de alis Tullius ipse dixit, videlicet: (31) „Sæpe aut eos ludunt, quos non debent; aut eos, quos non expedit: si imprudentes, negligentes est; si scientes, temeritatis.“ Et mirandum certe, quod adversus Salmantenses, Attritionariosque ceteros, quoniam amorem charitatis supremæ legis impletivum in peccatoribus ante gratia infusionem non admittunt, adeo terribiliter intonare is præsentem audeat, qui similem amorem, cum de Attritionistis ipsis non agitur, admittere detredat, ut patet ex diuersis capite XXVI n. 18. sic namque fieri potest, ut emissa in illos universa contumeliarum fulmina in ipsum recidant fulminantem.

29. Conspexisti jam, pie Lector, Salmantensem impugnationem felle plenam à P. Concina adoratam, quam quidem, si eum legeris, longe adhuc amariorem, et acerbioriem reperties. Ipsius eruditissimum, et senioris doctrinam promovendam studium suscipio; atvero Catholicos auctores impugnandi rationem non item. In concertatione penne omni Adversarij ejus errant, despiciunt, delirant, et eos idcirco perpetuis insultis injurijs, ludibrijs, facetijs, scismaticibus, convivialibus, ipse autem semper vincere credit, semper triumphare, et ego potius, eum multoties, cum eodem Tullio dixerim: (32) „Cum irrisione audientium imitari militem gloriolorum.“ Scili sui acerbitatem, quam omnibus nullatenus placitum ire, ille persensit, et expertus est, plurifariam defendere nitor in suo prologo galateo, et admodum eruditio.

30. Testatur sape, se non homines, sed eorum errores jocis, et calamitiis petere: ast agerimur plerisque discernere, an doctrinam magis feriant aculeata ipsius, et amarulentia verba. Profecto dum Attritionarios vocat, mala fidei homines, sophistas, fallaces, deceptores, &c. de ipsismot potius, quam de illorum erroribus agere videtur. Deinde opinamenta Catholicorum à Santa Sede nondum proscripta nemini licet, injurijs, et probris denigrare: id enim Summi Pontifices mox laudandi severe prohibent. Pro se itidem Dei ipsius profert exemplum, qui per Prophetas suos, et Apostolos minaciter, ac terribiliter nobis plerisque affatur. Ceterum, et namquid omnia, qua Deus facit, mihi licita sunt? Numquid possum, sicut ille, hominibus bona, salutem, vitam adimere? Deus insuper hominum vitia, ac peccata arguit, et puniit; secus autem eorum errores, si culpa vacant: porro Catholicorum Auctorum errores inculpabiles dici uplurum debent, cum et Concina ipse illorum intentionem non semel excusat, et sanam fateatur: ideoque tanta acrimonia, et mordacitate ipsorum errores, si tamen errores sunt, quos ita appellat, insequi, ac punire non debuerat. Laudat quoque Christum Domum, qui Scribas, et Phariseos publice, et acerbissime sepius reprehendebat: verum illi impiissimi erant, et perversissimi; secus tamen Auctores, quos ipse impugnat. Præterea Christus, quæ homo Deus, plura in mundo gessit, qua nos homines tantum nec debemus, nec possumus imitari. In id genus objurgationibus divina usus est potestate, qua inimicos suos mortali in eum odio furentes, ac ardentissimo vindicta desiderio debacchantes invisibiliter religebat, ne ei quidquam nocerent: quæ autem hac peregit potestate, imitari nequimus. Sane si Concina ipse supremos Ecclesiz pastores publice redargueret, eos nimur vocitans hypocritas, duces cacos, sepulcri dealbata, aliquis opprobrijs deturpans, quibus Dominus adversus Synagogæ Principes est usus, nemo, ut arbitror, patienter id ferre posset, neque ei accideret impune. Denique Sanctorum Patrum exemplum adducit, qui stilo acri, et vehementi saepè usi sunt: attamen non omnia sancta quæ Sancti fecerunt, et ideo neque in cunctis imitandi. A convicijs, maledicis, injurijsque ceteris

(30) De officiis l. 1.

(31) Ibidem l. 1.

(32) Ibidem l. 2.

CAPUT. XXVIII.

communiter abstinerunt; siqui autem humanitus eisdem induxisse, in hoc minime laudandi. Ipsem Concinum de S. Hieronymo loquens ait: (33) „Fateor et ipse, in eo, in quo excessit, imitandum non esse. Nam quandoque in ipsas personas invec-“
“tus est, potissimum contra Rufum: “Verumtamen quia Augustinum, et Thomam, duo scilicet Ecclesie lumina, imo duo fulmina belli, quod adversus errores Ecclesia ipsa perpetuo gerit, pro se etiam laudat, videndum superest, an stilo, diceris, et contumelij undeque referto, uti est concinianus, cum Adversariis confixerint: id que non meis, sed Ecclesie ipsius Supremi Pastoris verbis decidendum est.

31. Igitur Benedictus XIV. Romanorum Pontificum, siquis alius, Sapientissimus in Bulla incipiente: „Solicita, ac provida: die 9. Julij 1753, emanata, in qua leges optimas pro librorum examine, et proscriptione condit, quomodo Sancti Doctoris illi Adversatores suos confutaverint, et nostros nos omnes impugnare debeamus, perspicue tradit. Integra Bulla hic erat exhibenda, sed ne plus aquo caput istud protrahatur, quamdam ipsius partem solum excerptam sublongam quidem, sed evenitem prorsus omnia, qua pro stylo suo insultante, et caustico Concinna coacerbat.

32. „In ea, inquit quam superioris laudavimus, Prædecessoris nostri Clementis Pa-“
“px VIII. Instruktione, Tit. de correctione libror. §. 2. sapientissime cautum legitur,
„ut que fama proximorum, et presertim Ecclesiasticorum, et Principum, detrahant, bo-“
„nisque moribus, et christiana disciplina sunt contraria, expungantur. Et Paulo post
„Facetia etiam, aut dictoria, in perniciem, aut prejudicium fama, et existimationis alio-“
“rum jacata, repudientur... Qui veritatis stadium, et purioris doctrina zelum, quo
„suarum scriptorum mordacitatem excusent, obtendere solent, ii primum intelligent,
„non minorem habendam veritatis, quam evangelica mansuetudinis, et christiana cha-“
“ritatis rationem. Charitas autem de corde puro, patiens est, benigna est, non irri-“
“tatur, non emulatur, non agit perperam, utque addit Augustinus lib. contra Little-“
“ras Petiliiani capite 29. n. 31. sine superbia de veritate prasumit, sine saevitia pro
„veritate certat. Hac magnus ille non veritatis minus, quam charitatis Doctor, et
„scripto, et opere præmostravit. Nam in suis adversus Manichaeos, Pelagianos, Do-“
“natistas, aliosque tam sibi, quam Ecclesie adversantes, assiduis confutationibus, id
„semper diligentissime cavit, ne quempiam eorum injurijs, aut convicijs laderet, at-“
“que exasperaret. Qui secus scribendo, vel disputando fecerit, is profecto nec veri-“
“tam sibi præcipue cordi esse, nec charitatem sectari se ostendit... Quamobrem fir-“
“mum, ratumque sit omnibus, qui adversus aliorum sententias, scribunt, ac dispu-“
“tant id, quod graviter, ac sapienter à Ven. Servo Dei Prædecessore nostro Inno-“
“centio Papa XI. præscriptum est in Decreto edito die 2. Martij anni 1679. □ Tan-“
“dem, inquit, ut ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholasti, et alijs quicunque
„in posterum abstinent, ut paci, et charitati consulatur, idem Sanctissimus in virtute
„sancta obedientie eis precipit, ut tan in libris imprimendis, ac manuscriptis, quam in tbo-“
“sibus, ac predicationibus, caveant ab omni censura, et nota, neenon a quibuscumque con-“
“vicijs contra eas propositiones que adhuc inter Catholicos controvertuntur, donec à Sancta
„Sicca recognoscet sint, et super eis iudicium priferatur. □ Cohibetur itaque ea Scripto-“
“rum licentia quæ, ut ajebat Augustinus lib. 12. Conf. Cap. 25. n. 34. Senten-“
“tiam suam amantes, non quia vera est, sed quia sua est, aliorum opiniones non modo im-“
“probant, sed illiberanter etiam notant, atque traducunt. Non feratur omnino, pri-“
“vatas sententias, veluti certa, ac definita Ecclesie dogmata, à quopiam in libris
„obrudi; opposita vero erroris insimulari, quo turbæ in Ecclesia excitantur; dissidia
„inter Doctores aut seruntur, aut foventur, et christiana charitatis vincula persepe
„obrumpuntur. Angelicus Scholarum Princeps, Ecclesiæque Doctor S. Thomas Aqui-“
“nas, dum tot conscripsit numquam satis laudata volumina, varias necessario offen-“
“dit Philosophorum, Theologorumque opiniones, quas veritate impellente, refellere
„debuit. Ceteras vero tanti Doctoris laudes id mirabiliter cumulat, quod Adversa-

(33) In prefatione 1. tomii c. 6. n. 2.

CAPUT. XXVIII.

„riorum neminem patvipendere, vellicare, aut traducere visus sit, sed omnes offi-“
“ciose, ac perhumaniter demereri; nam si quid durius, ambiguum, obscurumve co-“
“rum diëis subasset, id leniter, benigneque interpretando, emolliebat, atque expli-“
“cabat. Si autem Religionis, ac Fidei causa postulabat, ut eorum sententiam explo-“
“deret, ac refutaret, tanta id præstabat modestia, ut non minorem ab iis dissen-“
“tiendo, quam catholicam veritatem asserendo, laudem mereretur.“ Haecne Ponti-“
“fex Summus, qui deinceps tam Thomistas, quam non Thomistas hortatur omnes, ut
“hanc Doctoris Angelici in scribendo moderationem, honestissimamque cum Adversa-“
“ris agendi, disputandique rationem, sibi ad emulandum proponant.

33. Nunc autem recole, obsecro, Concinna loca omnia, quæ hucusque produxi, aut
“opera illius, si vis, et vacas, tantisper evolves stylique perpende nasum; ac illiè
“agnosces, ipsum non semel propriam sententiam veluti inconcussa dogmata, alienam
“vero tamquam erroneam, ac evidenter damnatam obtrudere; neçnon ejus orationem
“perpetuam convicijs, et injurijs aspersam, qua opiniones à Sancta Sede nondum pros-“
“criptas insecutatur, à pontificis, et à quissimis hisce regulis quam maxime dissidere.
Cognosces itidem, eudem Concinnam neutiquam fuisse initiatum Augustini, et Tho-“
“mae modestiam, moderationemque, ac proprieatem inmerito sanctissimos, et mitissimos
Doctores istos laudare pro petulanti, ac mordaci diciendi ratione. Intelliges tandem,
momenta omnia, quæ versute æquè, ac eleganter pro mordacitate sua tuenda in Pra-“
“fatione instar prologi galeati ipsa colligit, in predicta Bulla apertissime reprobari, in
qua omnibus, et omniu[m] interdicuntur maledicentia. Ad me quod attinet, pontificis jus-“
“sis studiosus obediens, Sanctorum illorum exemplum ad ungues sectari, neminemque
propterea modo ullo conviciari, aut ledere, summopere concupisco. Quocirca si ora-“
“tionem aliquam in hac diatriba offendaris, quæ aut obedientia Pontificum statutis
jure debitis, aut modestia, moderationis, christianeque charitatis, quas Sancti illi tan-“
“topere coluerunt, confinia transgredivideatur, eidem album calculum ne adjicias, sed
illam potius statim deleas, oro. Imo si unum dumtaxat verbum repereris, quod aut
probossum, aut insultans, aut convicians, aut incivile, aut illiberale credatur, illud
non tam à me dicitur, quam elapsum reare deprecor, sive non ex animo, sed magis
invita, ut ajunt, Minerva, prolatum, et à conciniana acrimonia extortum, abolendum
tamen illud etiam est. Ac ita fore spero, quod

(34) „Et mihi dulces
„Ignoscent, si quid peccavero stultus, amici.“

(34) Horat. 1. Satyr. 3.

CAPUT. XXIX.

Periculosa Initialistarum doctrina expenditur,
et refutatur.

I. **M**irabere, Lector, et multum mirabere, Anti-Attritionarios, qui tamquam
“doctrinæ hic insimulari. Verumtamen an jure, vel injurya id fiat, dicenda propa-“
“lam deterget. Attritionarij itaque quod amoris cum gratia insolubilem nexum, et cum
peccato astruant, omnimodam insociabilitatem, momentum istud proferunt, et urgent.
Si amor charitatis, et super omnia sine gratia quiret, et cum lethali noxa in homi-“
“ne aliquo consistere, fieri etiam posset, quod homo ille piaculo simul, ac Dei di-“
“lectione affectus lucis usutam amitteret; et cum capitali scelere conspurcatus occum-“
“beret, supplicijs æternis incundanter addicteretur. Quis autem crediderit, piissimum